

MESTO TORNAĽA

**Pre zasadnutie
Mestského zastupiteľstva
v Tornali dňa 11.12.2014**

K bodu rokovania číslo:

Názov materiálu:

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta k návrhu rozpočtu mesta na rok 2015 vrátane programového rozpočtu mesta na rok 2015 a k viacročnému rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2015-2017

Predkladá: Ing. Erika Györfiová, hlavná kontrolórka mesta

Návrh na uznesenie:

Mestské zastupiteľstvo v Tornali

Berie na vedomie

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta k návrhu rozpočtu mesta na rok 2015 vrátane programového rozpočtu mesta na rok 2015 a k viacročnému rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2015-2017

STANOVISKO

hlavnej kontrolórky mesta k návrhu rozpočtu mesta na rok 2015 vrátane programového rozpočtu na rok 2015 a k viacročnému rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2015-2017

V zmysle § 18f ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predkladám odborné stanovisko k návrhu rozpočtu mesta na rok 2015 vrátane programového rozpočtu na rok 2015 a k návrhu viacročného rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2015-2017.

Stanovisko bolo spracované na základe predloženého návrhu rozpočtu na rok 2015 vrátane programového rozpočtu na rok 2015 a viacročného rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2015-2017, ktorý bol vypracovaný v súlade s §9 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách miestnej a územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Pre rok 2015 sa v zmysle predpisov vypracoval programový rozpočet, ktorý je založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a rozloženie disponibilných rozpočtových zdrojov do programov s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov.

Návrh rozpočtu vrátane finančných operácií bol zostavený ako prebytkový a zároveň napĺňa aj ostatné zákonom stanovené podmienky v súlade s § 10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Príprava rozpočtu plne rešpektuje povinnosť ustanovenú v §9 o viacročnom rozpočte a prechodné ustanovenie uvedené v § 21 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sa viacročný rozpočet obce alebo vyššieho územného celku na nasledujúce rozpočtové roky zostavuje od roku 2006, počnúc rokom 2007.

A. VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA STANOVISKA

Pri spracovaní stanoviska som vychádzala z posúdenia predloženého návrhu rozpočtu mesta na rok 2015 a viacročného programového rozpočtu mesta na roky 2015 – 2017 z dvoch hľadísk:

1. Zákonnosť predloženého návrhu rozpočtu

1.1. Súlada so všeobecne záväznými predpismi

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi:

- zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.

- zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- zákon č.582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v z.n.p.
- zákon č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v z.n..p.

1.2. Súlada so všeobecne záväznými nariadeniami Mesta Tornaľa

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými nariadeniami mesta:

- VZN č...../2014 (návrh) o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady s navrhovanou účinnosťou od 1.1.2015
- VZN č. 6/2012 o prenájme nebytových priestorov v meste Tornaľa
- VZN č. 1/2012 Zásady rozpočtového hospodárenia mesta Tornaľa
- VZN č. 2/2012 o štipendijnom fonde mesta Tornaľa
- VZN č. 9/2011 o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta Tornaľa
- VZN č.10/2011 o podmienkach poskytovania fin.prostriedkov na zabezpečenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- VZN č. 2/2008 o poplatkoch v školstve
- VZN č. 5/2005 o podmienkach pridelenia jednorázovej dávky v hmotnej núdzi

1.3 Dodržanie informačnej povinnosti zo strany Mesta Tornaľa

Návrh rozpočtu bol zverejnený na úradnej tabuli mesta dňa 25.11.2014 v zákonom stanovenej lehote (najmenej 15 dní pred jeho schválením) v súlade s § 9 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb.o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

2. **Metodická správnosť predloženého návrhu rozpočtu**

- návrh rozpočtu bol spracovaný podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších predpisov, ktorá je záväzná pri zostavovaní rozpočtov územnej samosprávy (zverejneným vo Finančnom spravodajcovi č. 14/2004 v znení neskorších opatrení), pričom rozpočtová klasifikácia je záväzná aj pri zostavovaní rozpočtov obcí,
- návrh rozpočtu bol spracovaný v súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2015 až 2017 č.MF/008808/2014-411 (zverejnenej vo Finančnom spravodajcovi č. 3/2014) vrátane Dodatku č. 1 (zverejnený vo FS č.6/2014) a Dodatku č. 2 (zverejnený vo FS č. 8/2014).
- funkčná klasifikácia sa použije v zmysle Vyhlášky Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 257/2014 Z.z.. ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COGOG).

B: VÝCHODISKÁ TVORBY ROZPOČTU

Návrh rozpočtu vychádza zo schválených východísk rozpočtu verejnej správy na roky 2015 až 2017, z vyššie menovaných predpisov pre spracovanie rozpočtov samospráv. Východiskovými podkladmi pre tvorbu rozpočtu mesta na roky 2015-2017 bolo zohľadnenie platných zmluvných vzťahov, platných VZN, zohľadnenie zvýšenia platových taríf a stupníc, platnej organizačnej štruktúry MsÚ, štruktúry mesta, odhadu skutočného plnenia rozpočtu za rok 2014 resp. samotného vývoja hospodárenia mesta v roku 2014.

C. TVORBA NÁVRHU ROZPOČTU

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa § 9 ods.1 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p. na:

- a) rozpočet na príslušný rozpočtový rok – rok 2015
- b) rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku - rok 2016
- c) rozpočet na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet podľa písmena b) – rok 2017.

Viacročný rozpočet je strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky mesta, v ktorom sú v rámci pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov mesta najmenej na 3 rozpočtové roky.

Viacročný rozpočet na roky 2015 – 2017 je zostavený v rovnakom členení, v akom sa zostavuje rozpočet mesta na príslušný rozpočtový rok.

V súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu na roky 2015 až 2017 č. MF/008808/2014-411, **záväzným rozpočtom je rozpočet na príslušný rozpočtový rok, teda na rok 2015**, pričom rozpočet na nasledujúce dva rozpočtové roky, t.j. na roky 2015 a 2016, je orientačný a bude sa upresňovať v ďalšom rozpočtovom roku.

Príjmy a výdavky rozpočtov **na roky 2016-2017** v zmysle § 9 ods.4 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov **teda nie sú záväzné**.

Navrhovaný viacročný rozpočet na roky 2015-2017 sa v súlade s § 10 ods. 3 až 7 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne člení na:

- a) bežný rozpočet, t.j. bežné príjmy a bežné výdavky,
- b) kapitálový rozpočet, t.j. kapitálové príjmy a kapitálové výdavky
- c) finančné operácie

Vo viacročnom rozpočte na roky 2015 – 2017 sú vyjadrené finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu v rámci financovania prenesených kompetencií štátu, finančné vzťahy k štátnym fondom a fondom EÚ, k zriadeným právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom a právnickým osobám, ktorým sa poskytujú prostriedky z rozpočtu, ako aj k rozpočtom iných obcí a k rozpočtu vyššieho územného celku.

Súčasťou viacročného rozpočtu sú podľa § 9 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z. aj údaje podľa osobitného predpisu (Čl. 9 ods. 1 ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti), čo je v zhode s § 4 ods. 6 zákona č.523/2004 Z.z..

V súlade s § 4 ods. 6 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súčasťou rozpočtu je aj schválený rozpočet verejnej správy na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu verejnej správy za predchádzajúce dva rozpočtové roky.

D. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA NÁVRHU ROZPOČTU

Na schválenie mestskému zastupiteľstvu je predložený návrh rozpočtu mesta na rok 2015 formou viacročného rozpočtu na roky 2015 a 2017 a návrh viacročného programového rozpočtu mesta na roky 2015 – 2017, ktorý obsahuje východiská tvorby rozpočtu, predpokladaný vývoj príjmovej a výdavkovej časti bežného a kapitálového rozpočtu v predložených kvantitatívnych ukazovateľoch podľa programovej štruktúry rozpočtu. Obsahuje jednotlivé programy a podprogramy s ich príslušnými zámermi a cieľmi.

Návrh celkového rozpočtu mesta vrátane finančných operácií na rok 2015 sa predkladá ako prebytkový a rovnako aj návrh na roky 2016 – 2017.

V nasledujúcich tabuľkách je uvedená sumarizácia návrhu rozpočtu na roky 2015-2017:

Rozpočet celkom

€

Rozpočtové roky	2015	2016	2017
Príjmy celkom	5 854 970	6 202 559	6 165 566
Výdavky celkom	5 786 295	6 166 027	6 162 040
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	+ 68 675	+ 36 532	+ 3 526

Bežný rozpočet

€

Rozpočtové roky	2015	2016	2017
Príjmy celkom	5 523 470	5 596 914	5 706 034
Výdavky celkom	5 484 295	5 523 027	5 603 040
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	+ 39 175	+ 73 887	+ 102 994

Kapitálový rozpočet

€

Rozpočtové roky	2015	2016	2017
Príjmy celkom	272 000	537 000	423 000
Výdavky celkom	193 000	490 000	410 000
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	+ 79 000	+ 47 000	+ 13 000

Finančné operácie

€

Rozpočtové roky	2015	2016	2017
Príjmy celkom	59 500	68 645	36 532
Výdavky celkom	109 000	153 000	149 000
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	- 49 500	- 84 355	- 112 468

Návrh rozpočtu mesta vrátane finančných operácií a aj bez finančných operácií na rok 2015 je zostavený ako prebytkový, z toho bežný rozpočet a kapitálový rozpočet je zostavený taktiež ako prebytkový, finančné operácie sú rozpočtované ako schodkové. Schodok finančných operácií bude krytý prebytkom bežného a kapitálového rozpočtu.

Príjmová časť

1. Vývoj príjmovej časti rozpočtu za roky 2005 – 2017

(Údaje v tabuľkách za roky 2005 – 2008 sú prepočítané z Sk na €)

€

Rok	Rozpočet príjmov celkom	Skutočnosť plnenia príjmov celkom	% plnenia
2005	3 313 216	3 542 057	106,91
2006	3 651 596	4 057 724	111,12
2007	6 320 155	4 681 770	74,08
2008	4 961 495	5 903 983	119,00
2009	7 995 181	7 842 361	98,09
2010	13 905 494	9 951 130	71,56
2011	9 599 580	7 206 077	75,07
2012	7 060 578	6 251 702	88,54
2013	12 152 306	6 156 797	50,66
2014	6 575 599	6 331 468 (odhad)	
2015	5 854 970		
2016	6 202 559		
2017	6 165 566		

Z prehľadu rozpočtovaných príjmov vrátane príjmových finančných operácií je zrejmé, že výška skutočných celkových príjmov v roku 2014 (odhadovaných) je vyššia o 174 671 € oproti skutočnosti v roku 2013, čo je veľmi pozitívne z dôvodu, že ťažiskom pre tento trend sú bežné príjmy. Z hľadiska celkového rozpočtu je mimoriadne pozitívne, že v roku 2014 bola celková výška príjmov stanovená skutočne pragmaticky, čo sa v konečnom dôsledku potvrdilo porovnaním rozpočtu a odhadovanej skutočnosti. Znak opatrnosti pri zostavovaní príjmovej časti rozpočtu na rok 2014, ktorý som konštatovala vo svojom stanovisku, sa vlastne potvrdil presnosťou čísel.

Na rok 2015 je rozpočtovaná výška celkových príjmov nižšia o 476 909 € oproti odhadovanej skutočnosti v roku 2014, pričom v tomto smere je pozitívne len to, že na tomto poklese sa podieľajú kapitálové príjmy a bežné príjmy vykazujú nárast. Samozrejme by bolo veľmi pozitívne, ak by bolo možné rozpočtovať maximálne možnú výšku kapitálových príjmov, avšak z cudzích zdrojov, čo by znamenalo úspešnosť mesta pri predkladaní projektov.

1.1.Vývoj bežných príjmov za roky 2005 – 2017

(Údaje v tabuľkách za roky 2005 – 2008 sú prepočítané z Sk na €)

€

Rok	Rozpočet príjmov celkom	Skutočnosť plnenia príjmov celkom	% plnenia
2005	3 065 923	3 387 705	110,50
2006	3 414 094	3 703 478	108,48
2007	3 807 907	3 927 006	103,13
2008	4 268 937	4 575 056	107,17
2009	4 247 023	4 393 937	103,46
2010	4 685 764	4 293 131	91,62
2011	4 998 846	4 707 880	94,18
2012	5 034 824	4 833 626	96,00
2013	5 393 004	5 257 975	97,50
2014	5 630 413	5 522 172 (odhad)	
2015	5 523 470		
2016	5 596 914		
2017	5 706 034		

Čo sa týka bežných príjmov, **trend zvyšovania bežných príjmov zostáva naďalej zachovaný**. Odhad skutočného plnenia bežných príjmov v roku 2014 je v porovnaní s rokom 2013 vyšší o 264 197 €. **čo je pozitívne**. Skutočný nárast v roku 2013 oproti roku 2012 bol vyšší, predstavoval sumu 424 349 €.

V rozpočte na rok 2015 sa uvažuje s výškou bežných príjmov približne na rovnakej úrovni, ako je odhadovaná výška skutočného plnenia v roku 2014 resp. uvažuje sa len s minimálnym nárastom, a to o 1 742 €, čo je skutočne nepatrné a **nie je to ani pozitívne**. Optimizmom nás naplňa len ten fakt, že trend nie je opačný resp. neočakávame znižovanie celkovej výšky bežných príjmov. Výrazné zníženie príjmov je pri druhu príjmu - decentralizačná dotácia na školstvo cca. 76 tis. €.

Z môjho pohľadu je tento rozpočet bežných príjmov realistický, sleduje potvrdený vývoj, vychádza z našich možností, rešpektuje overené a zaužívané zásady a postupy, ktorého skladba je konštruktívna. **Zásada opatrnosti a obozretnosti, ktorá je zrejmá z rozpočtu bežných príjmov, je veľmi opodstatnená** hlavne vo väzbe na prípadné riziko neplnenia príjmov z podielových daní, nedofinancovanie niektorých kompetencií samosprávy zo strany štátu (napr. zvyšovanie miezd pedagogickým zamestnancom, ktoré bolo kryté len čiastočne aj v roku 2014), čo predstavuje aj určité riziko z pohľadu naplnenia bežných príjmov.

1.1.1 Vývoj daňových príjmov za roky 2005-2017

€

Rok	Rozpočet daň. príjmov	Skutočnosť plnenia daň.príjmov	% plnenia
2005	1 484 829	1 603 731	108,01
2006	1 742 016	1 782 347	102,32
2007	1 725 285	1 795 027	104,04
2008	1 888 733	2 214 067	117,22
2009	2 110 495	2 119 794	100,44
2010	2 026 467	1 896 195	93,57
2011	2 189 146	2 088 713	95,41
2012	2 146 621	2 023 826	94,28
2013	2 123 811	2 105 135	99,12
2014	2 217 628	2 208 609 (odhad)	
2015	2 305 260		
2016	2 389 060		
2017	2 489 060		

Prehľad vývoja podielových daní:

€

Rok	Rozpočet podiel.daní	Skutočnosť plnenia podiel.daní	% plnenia
2005	1 325 499	1 426 907	107,65
2006	1 586 669	1 607 282	101,30
2007	1 563 964	1 579 898	101,02
2008	1 669 654	1 952 566	116,94
2009	1 774 440	1 833 716	103,34
2010	1 684 574	1 599 169	94,93
2011	1 763 651	1 694 809	96,10
2012	1 759 880	1 669 668	94,87
2013	1 757 599	1 717 224	97,70
2014	1 805 568	1 807 800 (odhad)	
2015	1 906 200		
2016	1 990 000		
2017	2 090 000		

K vývoju podielových daní by som uviedla, že samotný trend nárastu výšky podielových daní v celoslovenskom meradle je v našom meste minimálny, nakoľko ho nepriaznivo ovplyvňuje **klesajúci trend počtu obyvateľov mesta**. Pre porovnanie uvádzam nasledujúce údaje:

Počet obyvateľov k 31.12.2009	7812
k 31.12.2010	7726
k 31.12.2011	7620
k 31.12.2012	7441
k 31.12.2013	7394
k 31.10.2014	7339

Pokles obyvateľov o 473 obyvateľov (6,05 %) od roku 2009 sa evidentne prejavuje v podielových daniach. V prípade, že by sa v celoštátnom meradle podielové dane v percentuálnom vyjadrení nezvyšovali, v našom meste by dokonca mohlo dochádzať z tohto titulu k znižovaniu podielových daní. Treba poznamenať, že mnohé úlohy a služby, ktoré musí mesto zabezpečovať, musia byť zabezpečené rovnako aj pri nižšom resp. zníženom počte obyvateľov a pri nižších príjmoch z podielových daní.

Na rok 2014 tento výnos dane z príjmov fyzických osôb pre samosprávy podľa zákona č. 564/2004 Z.z. predstavoval 65,4 %.

V čase zostavovania tohto rozpočtu ešte MF SR nezverejnilo východiskové štatistické údaje a podiel obcí na výnose DPFO pre rok 2015.

Je zrejmé, že práve z dôvodu poklesu počtu obyvateľov mesto nemôže mať skutočne citeľný a evidentný prospech z celoštátneho pozitívneho trendu zvyšovania podielových daní, ako to majú iné mestá a obce.

Už som to pripomínala aj v predchádzajúcom období, že s vyššie uvedenou skutočnosťou je nevyhnutné počítať z pohľadu „Vis maior“ a uvažovať s týmto faktom hlavne vo výhladových a koncepcných materiáloch mesta, ktoré majú dopad na rozpočet.

Čo sa týka samotného nepriaznivého trendu znižovania počtu obyvateľov mesta, tento stav je skutočne alarmujúci, nakoľko v priebehu piatich rokov zníženie o šesť percent je vysoké.

Prehľad vývoja príjmov z dane z nehnuteľností

€

Rok	Rozpočet dane z nehnuteľ.	Skutočnosť plnenia dane z nehnuteľ.	% plnenia
2005	92 943	92 013	99,0
2006	88 960	100 445	112,91
2007	94 934	126 103	132,83
2008	106 221	132 377	124,62
2009	145 000	150 278	103,64
2010	158 785	143 528	90,39
2011	184 330	164 385	89,18
2012	165 000	154 410	93,58
2013	201 412	196 618	97,62
2014	220 000	225 000 (odhad)	
2015	220 000		
2016	220 000		
2017	220 000		

Nárast dane z nehnuteľnosti na základe odhadovanej skutočnosti v roku 2014 oproti roku 2013 predstavuje 28 382 €, čo je **veľmi pozitívne** už len z dôvodu, že mestské zastupiteľstvo na rok 2014 nezvyšovalo dane, teda **ten pozitívny trend je evidentne dôsledkom efektívnejšej správy daní**. Čo sa týka samotného rozpočtu na rok 2014, výška dane z nehnuteľnosti bola odhadovaná správne.

Na rok 2015 je rozpočtovaná výška dane z nehnuteľnosti mierne znížená oproti odhadu na rok 2014, pričom celkový nedoplatok na tejto dani k 31.10.2014 je vo výške 66 525,34 €. **Odporúčam vyvinúť maximálne úsilie z dôvodu vymoženia čo najvyššej čiastky z balíka tzv. starých nedoplatkov a samozrejme efektívnou správou tejto dane predchádzať nárastu tzv. nových nedoplatkov z predpisov resp. vyrubenia v roku 2015.**

Efektívna správa daní a efektívne vymáhanie nedoplatkov by mohlo predstavovať určitú rezervu príjmov v rozpočte.

Prehľad vývoja príjmov za komunálny odpad a drobný stavebný odpad

€

Rok	Rozpočet komun.odpad	Skutočnosť plnenia komun.odpad	% plnenia
2005	66 387	57 857	87,15
2006	66 387	50 886	76,65
2007	66 387	67 716	102,0
2008	79 665	99 648	125,08
2009	161 416	123 209	76,33
2010	171 672	135 370	78,85
2011	180 365	171 087	94,86
2012	172 000	164 900	95,87
2013	140 000	165 031	117,88
2014	165 000	150 000 (odhad)	
2015	155 000		
2016	155 000		
2017	155 000		

Z prehľadu zostavenia rozpočtu poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad na rok 2015 je zrejme, že výška poplatku sa rozpočtuje na rok 2015 len s miernym nárastom oproti roku 2014 (nárast sa odhaduje na 5 tis. €). **Pritom už v roku 2014 je skutočný výber tohto poplatku v porovnaní s rokom 2013 nižší o 15 tis. €.** Nedoplatky ku dňu 31.10.2014 predstavujú sumu 242 016,01 € (k 31.10.2013 to bolo 228 016,80 €), čo je mimoriadne negatívny trend. Z dôvodu, že medzi počtom obyvateľov a vyrubenými poplatkami za komunálny odpad je priamo úmerný vzťah, stagnácia resp. znižovanie príjmu z tohto poplatku je logickým vyústením znižovania počtu obyvateľov (počet obyvateľov k 31.12.2009 bol 7812, počet obyvateľov k 31.10.2014 bol už len 7339 , pokles o 473). **Zvyšovanie výberu týchto poplatkov nevidím reálne, preto nie je možné pri týchto poplatkoch uvažovať o žiadnej rozpočtovej rezerve, naopak, rizikové vidím ešte aj naplnenie týchto rozpočtovaných príjmov v roku 2015 z dôvodu zlej finančnej situácie časti obyvateľstva (nárast neplatičov), jeho neustáleho zhoršovania a aj z dôvodu znižovania počtu obyvateľstva.** Z pohľadu participácie na rozpočte ide o nosné príjmy bežného rozpočtu.

Prehľad vývoja príjmov z dane za psa

€

Rok	Rozpočet dane za psa	Skutočnosť plnenia dane za psa	% plnenia
2005	1 328	1 022	76,96
2006	996	1 593	160,00
2007	1 560	1 677	107,50
2008	3 651	3 637	99,62
2009	3 720	3 490	93,82
2010	4 016	3 424	85,26
2011	4 150	3 886	93,64
2012	6 000	6 824	113,73
2013	9 000	7 805	86,72
2014	7 500	7 500 (odhad)	
2015	7 500		
2016	7 500		
2017	7 500		

V súvislosti s daňou za psa z prehľadu je zrejмый mimoriadne pozitívny trend nárastu týchto príjmov v období rokov 2008 až 2013, pričom evidentný nárast sa prejavil v roku 2012 v dôsledku zvýšenej kontrolnej činnosti priamo v teréne. Na rok 2013 bola zvýšená daň za psa (zo 7 na 9, zo 17 na 20 €) , čo sa vlastne prejavilo nárastom približne o 1 tis. eur. Nižší odhadovaný výber tejto dane na rok 2014 je približne na úrovni roku 2013, čo je **ešte možné zvýšiť aj vymožením nedoplatku**, nakoľko **nedoplatok na tejto dani k 31.10.2014 predstavuje 2 410 €**, z čoho nedoplatky vzniknuté v tomto roku predstavujú 1 031 € (je to približne dvojnásobok v porovnaní k 31.10.2013 a je to aj následok zopakovania kontrolnej činnosti priamo v teréne v roku 2014). Na rok 2014 sa odhaduje dokonca nižšia suma oproti roku 2013 a na rok 2015 sa rozpočtuje suma na tejto odhadovanej úrovni. Pri tejto dani nie je vytvorený priestor na tvorbu rezervy z pohľadu napĺňania rozpočtu daňových príjmov, pretože nejde o nosnú daň z hľadiska participácii na rozpočte bežných príjmov.

1.1.2 Vývoj nedaňových príjmov

€			
Rok	Rozpočet nedaň.príjmov	Skutočnosť plnenia nedaň.príjmov	% plnenia
2005	272 854	280 654	102,86
2006	279 326	288 919	103,43
2007	514 904	241 585	41,67
2008	359 191	422 293	117,57
2009	286 837	205 403	71,61
2010	265 314	194 243	73,21
2011	338 090	248 312	73,45
2012	384 535	394 002	102,46
2013	487 680	492 269	100,94
2014	480 060	421 618 (odhad)	
2015	429 050		
2016	408 280		
2017	411 400		

V prípade nedaňových príjmov bol rok 2013 mimoriadne úspešný z pohľadu plnenia rozpočtu, odhadovaná skutočnosť na rok 2014 už je nižšia približne o 70 tis. €. Na rok 2015 je rozpočet stanovený približne na úrovni odhadovanej skutočnosti na rok 2014 s minimálnym nárastom. Súvislosti so začlenením prevádzkových refundácií týkajúcich sa priemyselného parku majú len technický význam. **Čo je negatívne pri týchto príjmoch, to je veľký výpadok pri poplatkoch za uloženie odpadov**, kde odhadovaná skutočnosť na rok 2014 predstavuje 33 tis. €, pričom skutočnosť v roku 2013 bola 93 tis. €. Tento rozdiel vo výške **60 tis. € je nosný z pohľadu plnenia príjmov a tento vývoj je mimoriadne negatívny.** Z tohto pohľadu a pri tomto vývoji **nepovažujem stanovený rozpočet na rok 2015 vo výške 53 tis.za reálne naplniteľný. Odporúčam venovať týmto poplatkom zvýšenú pozornosť v súčinnosti s príslušnou obchodnou spoločnosťou aj z dôvodu rozpočtovania týchto príjmov v nasledujúcich rokoch** a samozrejme zistenia všetkých relevantných údajov a informácií. Poznámam, že tieto informácie sú z dlhodobého resp. výhľadového hľadiska mimoriadne dôležité pre mesto a určite stoja za to spracovať ich aspoň v skrátenej forme pre potreby prognózovania. (napr. aj z hľadiska v naplnenosti skládky, efektívneho využívania skládky, očakávaných budúcich príjmov).

Vývoj kapitálových príjmov:

€			
Rok	Rozpočet kapitál.príjmov	Skutočnosť plnenia kapitál.príjmov	% plnenia
2005	311 525	178 525	57,31
2006	187 313	189 550	101,19
2007	713 669	207 528	29,08
2008	531 103	731 436	137,72
2009	3 704 581	3 448 424	93,09
2010	9 216 138	5 657 999	61,39
2011	3 895 769	1 755 282	45,06
2012	1 699 332	1 091 695	64,25
2013	6 038 307	674 421	11,17
2014	223 000	87 110 (odhad)	39,06
2015	272 000		
2016	187 000		
2017	23 000		

Vývoj pri plnení kapitálových príjmov od roku 2011 má klesajúci trend, čo samozrejme súvisí aj s ukončenými investičnými projektmi s účasťou mesta a aj menším predajom majetku mesta po roku 2010 resp. 2011, teda po ozdravných režimoch (pozn. ozdravný rozpočet nie je obec podľa § 19 ods. 2 zákona č.583/2004 Z.z. povinná členiť na bežný a kapitálový rozpočet). Tieto príjmy je dobré hodnotiť z dvoch pohľadov, a to v prvom rade z pohľadu počtu podaných projektov a súčasne z pohľadu počtu úspešných projektov, kde je možnosť získať kapitálové príjmy pri zohľadnení možnosti spolufinancovania (priamy pozitívny dôsledok aj z pohľadu zvyšovania aktív mesta). V druhom rade je to možné hodnotiť z pohľadu predaja vlastného majetku mesta (kapitálové príjmy), čo je vo väzbe na bežné príjmy negatívny jav. Negatívny je hlavne predaj takého majetku, ktorý prináša pravidelné a dlhodobé bežné príjmy, ktoré sa môžu podľa miery inflácie samozrejme valorizovať. Väčšina možných zdrojov zabezpečenia týchto pravidelných príjmov bola predaná už do roku 2011, čoho dôsledky sa prejavujú práve v neexistencii potrebných zdrojov zvyšovania bežných a pravidelných príjmov.

Z uvedeného dôvodu **odporúčam v oblasti kapitálových príjmov zamerať sa práve na využívanie externých zdrojov a hľadať spôsoby prezentovania úspešných projektov.**

Rovnako **odporúčam spracovávať každoročne vhodnou formou prehľad predložených projektov v hodnotovom vyjadrení a rovnako prehľad úspešných projektov**, čo môže byť aj motivačným a zároveň hodnotiacim prvkom pri využívaní eurofondov resp. iných externých zdrojov (napr. nadácie, fondy).

Výdavková časť

2. Vývoj výdavkovej časti rozpočtu za roky 2005 – 2017 (€)

Údaje v tabuľkách za roky 2005 – 2008 sú prepočítané z Sk na €)

€

Rok	Rozpočet výdavkov celkom	Skutočnosť čerpania výdavkov	% plnenia
2005	3 313 216	3 473 023	104,82
2006	3 651 596	4 057 368	111,11
2007	6 320 155	6 286 535	99,47
2008	4 961 495	5 958 758	120,10
2009	7 995 181	8 218 107	102,79
2010	13 905 494	10 373 606	71,56
2011	9 599 580	7 167 655	74,67
2012	7 060 578	6 123 550	86,73
2013	12 022 233	6 030 657	50,16
2014	6 500 447	6 271 968 (odhad)	
2015	5 786 295		
2016	6 166 027		
2017	6 162 040		

2.1 Vývoj bežných výdavkov

€

Rok	Rozpočet bež. výdavkov	Skutočnosť čerp.bežných výdavkov	% plnenia
2005	1 637 688	3 242 027	197,96
2006	3 256 369	3 556 439	109,21
2007	3 876 884	3 974 596	102,52
2008	4 430 092	5 227 321	118,00
2009	4 351 936	4 352 863	100,02
2010	4 653 793	4 345 450	84,30
2011	5 549 841	4 699 354	84,68
2012	5 006 556	4 656 350	93,00
2013	5 347 532	5 069 636	94,80
2014	5 611 450	5 384 331 (odhad)	
2015	5 484 295		
2016	5 523 027		
2017	5 603 040		

Vývoj bežných výdavkov podľa prehľadu od roku 2012 rastie, za rok 2014 sa odhaduje nárast oproti roku 2013 o 315 tis. € a na rok 2015 sa rozpočtuje nárast o približne o 100 tis. € oproti roku 2014. Z porovnania rozpočtu rokov 2015/2014 v percentuálnom vyjadrení vyplýva, že nárast bežných príjmov predstavuje 0,023 %, ale nárast bežných výdavkov predstavuje 1,856 %, čo znamená, že plánujeme resp. rozpočtujeme vyšším tempom nárast výdavkov, ako je nárast príjmov v roku 2015, čo nie je pozitívne z hľadiska rezervy (znova sa tu ukazuje úzky manévrovací priestor pri zvyšovaní bežných príjmov pri zabezpečení potrebných výdavkov). V programe Plánovanie, manažment a kontrola sa uvažuje v roku 2015 s nárastom o 8 tis. €, čo je tvorené transfermi na členské príspevky v združeniach a v programe Propagácia a marketing sa uvažuje len s minimálnym zvýšením oproti roku 2014 (200 €).

Pozitívne hodnotím snahu o znižovanie výdavkov v programe Interné služby mesta (cca o 5 tis.€), čo sa týka programu Služby občanom pokles oproti roku 2014 je z dôvodu nerozpočtovania volieb v roku 2015 (v čase zostavenia rozpočtu ešte nebolo známe vyhlásenie referenda). V programe Bezpečnosť, právo a poriadok sa v roku 2015 uvažuje so zvýšením o 700 € a v programe Odpadové hospodárstvo sa rozpočtuje s úhradou záväzkov z predchádzajúcich rokov vo výške 53 tis. €, čo je v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách a celkové zvýšenie na rok 2015 oproti roku 2014 predstavuje 26 514 €. S väčším kapitálovým výdavkom sa uvažuje v programe Pozemné komunikácie (110 tis.€ na rekonštrukciu hlavného námestia).

Za pozornosť v programe Vzdelávanie stojí zníženie bežných výdavkov v roku 2015 oproti odhadu v roku 2014 o sumu 40 tis. €, čo je zrejmé aj zo zníženia príjmov resp. dotácie na školstvo o 76 tis.€ v roku 2015 oproti roku 2014 (priama súvislosť, ktorú by sme mohli v širšom ponímaní charakterizovať aj tak, že napriek tomu, že sa príjmy školstva znižujú o 76 tis. €, výdavky sa znižujú len o 40 tis. €). V programe Kultúra sa uvažuje so zachovaním „status quo“, a v programe Prostredie pre život sa uvažuje s nárastom o 15 682 €, čo je z hľadiska plnenia základných úloh obce pozitívne. Program Bývanie počíta len s 10 %-ným nárastom (o 500 eur), avšak v programe Sociálne služby sa rozpočtuje o 68 tis. € viac, ako v roku 2014, z čoho však bežné transfery formou sociálnych dávok pre občanov v hmotnej núdzi formou nárastu predstavujú 50 tis. €).

Program Podporná činnosť na rok 2015 pri bežných výdavkoch vykazuje nárast o cca 50 tis. € oproti odhadovanej skutočnosti roku 2014, pri kapitálových výdavkoch sa rozpočtuje 6 tis. €, kde sa uvažuje s 5 % spoluúčasťou pri rekonštrukcii strechy budovy MsÚ z externých zdrojov.

Je nevyhnutné uviesť, že samotné príspevky na bežné výdavky pre dve príspevkové organizácie sú rozpočtované v jednotlivých programoch, pričom pre Mestské kultúrne stredisko je to len v jednom programe Kultúra vo výške **76 tis. € na rok 2015** (na úrovni roka 2014) a pre Mestské služby mesta Tornaľa je to vo viacerých programoch (z dôvodu širšieho predmetu činnosti) a to výške **247 tis. € na rok 2015**, čo je nárast oproti roku 2014 o 6 tis. € (spolu výška bežných výdavkov formou príspevku pre obidve príspevkové organizácie predstavuje **323 tis. € na rok 2015**).

2.2 Vývoj kapitálových výdavkov

€			
Rok	Rozpočet kapitál. výdavkov	Skutočnosť čerp. kapitál.výdavkov	% plnenia
2005	279 891	230 996	82,53
2006	406 281	500 929	123,30
2007	2 443 271	2 311 939	94,62
2008	531 403	731 436	137,64
2009	3 643 245	3 865 244	106,09
2010	9 251 701	6 028 156	65,16
2011	4 049 739	2 468 301	60,95
2012	1 302 622	718 963	51,00
2013	6 561 289	847 609	12,92
2014	725 997	725 997 (odhad)	
2015	193 000		
2016	490 000		
2017	410 000		

Výška odhadovaných kapitálových výdavkov na rok 2014 predstavuje sumu 725 997 €, z čoho podstatnú položku tvoria výdavky súvisiace s výstavbou nájomných bytov s nižším štandardom (596 000 €). Na rok 2015 sa rozpočtuje na rozvoj mesta celkovo 193 tis. €, kde podstatnú časť týchto výdavkov tvorí rekonštrukcia hlavného námestia (110 tis. €).

V súvislosti s kapitálovými výdavkami musím podotknúť, že sú priamo závislé od plnenia kapitálových príjmov, ktoré sú rozpočtované z predaja budov a bytov vo výške 272 tis. € na rok 2015 a **tieto príjmy sú nielen rizikové, ale vysoko rizikové.** Teda je dôležité k realizovaniu rozvojových programov plánovaných z vlastných zdrojov pristúpiť až po zrealizovaní výhľadu príjmov z predaja budov, **nakolko bežný rozpočet je tak exaktne (dôsledne, presne) nastavený, že by neustál financovanie všetkých plánovaných úloh kapitálového rozpočtu.**

E. DOPLŇUJÚCE INFORMACIE

Projekt RIS.SAM

S účinnosťou od 01.01.2014 sú obce povinné poskytovať MF SR potrebné údaje o svojom hospodárení na účely zostavenia návrhu rozpočtu verejnej správy, návrhu štátneho záverečného účtu a návrhu súhrnnej výročnej správy SR. Tieto údaje poskytujú obce prostredníctvom rozpočtového informačného systému pre samosprávu RIS.SAM v správe MF. Tieto povinnosti obce sú riešené v § 12 ods. 4 a § 21d zákona č. 583/2004 Z.z. v rámci novely, ktorá bola zverejnená v zbierke zákonov pod číslom 426/2013 Z.z.

V tejto súvislosti považujem za dôležité **upozorniť** na novelizované znenie § 14 Zmeny rozpočtu a rozpočtové opatrenia zákona č. 583/2004 Z.z. v zmysle ktorého **po termíne 31.august príslušného roka je možné vykonávať len také zmeny rozpočtu, ktorými sa nezvýši schodok rozpočtu obce.** V tomto kontexte je potrebné spomenúť aj Európsky systém účtov ESA 1995, ktorý slúži pre systematický a detailný popis ekonomiky resp. výsledku hospodárenia obce prostredníctvom kalkulačky na výpočet výsledku hospodárenia v metodike ESA 95 (vykonávame mesačne).

Stanovisko k stavu a vývoju dlhu mesta, k záväzkom po lehote splatnosti

Národná rada SR sa dňa 8.decembra 2011 uzniesla na ústavnom zákone č. 493/2011 o rozpočtovej zodpovednosti. Ústavný zákon nadobudol účinnosť 1.marca 2012 s výnimkou ustanovení Čl. 6 ods.3 a 4 , ktoré nadobúdajú účinnosť 1.januára 2015.

V zmysle Čl. 6 ods. 3 citovaného ústavného zákona ak celková suma dlhu obce alebo vyššieho územného celku dosiahne 60% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a viac, obec alebo vyšší územný celok sú povinní zaplatiť pokutu, ktorú ukladá ministerstvo financií, a to vo výške 5 % z rozdielu medzi celkovou sumou dlhu a 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.

Povinnosť uplatňovať ustanovenie odseku 3 sa neuplatní počas 24 mesiacov počnúc prvým dňom nasledujúcim po dni, v ktorom sa uskutočnilo ustanovujúce zasadnutie obecného zastupiteľstva alebo zastupiteľstva vyššieho územného celku, ak nebola vo voľbách ako nový starosta, nový primátor alebo nový predseda územného celku zvolená tá istá osoba, ako v predchádzajúcom volebnom období.

V nadväznosti na tento ústavný zákon bol novelizovaný zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1.1.2014, ale niektoré články nadobúdajú účinnosť 1.1.2015 a 1.1.2017. Novelou okrem sa okrem iného sprísnilo pravidlá používania návratných zdrojov financovania, podmienky zadlžovania obcí a zaviedli sa nové povinnosti pre hlavného kontrolóra. Hlavný kontrolór je od 01.01.2015 povinný sledovať počas rozpočtového roka stav a vývoj dlhu, pričom už **dosiahnutie hranice celkového dlhu 50 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka je povinný bezodkladne oznámiť ministerstvu financií.**

Čo sa týka celkovej sumy dlhu mesta k **31.10.2014**, jej výška je nasledovná:

Výška úveru OTP Banka, a.s. :	2 491 524,41 €
Výška úveru ŠFRB:	162 150,15 €
Spolu:	2 653 674,56 €

(Úver zo ŠFRB sa podľa § 17 zákona č. 583/2004 Z.z. sa do celkovej sumy dlhu obce nezapočítava).

Pri výške bežných príjmov vrátane rozpočtových organizácií za rok 2013 v sume 5 257 975 € predstavuje výška dlhu **47,39 % k 31.10.2014 (bez úveru ŠFRB).**

Pri výške bežných príjmov za rok 2013 bez rozpočtových organizácií v sume 5 170 149 € výška dlhu predstavuje **48,19 % k 31.10.2014 (bez úveru ŠFRB).**

Odhadovaná výška istiny úveru **k 31.12.2014:**

Výška úveru OTP Banka, a.s.:	2 474 622,41 €
Výška úveru ŠFRB:	161 860,20 €
Spolu:	2 636 482,61 €

Pri výške bežných príjmov vrátane rozpočtových organizácií za rok 2013 v sume 5 257 975 € odhadovaná výška dlhu k 31.12.2014 predstavuje **47,06 % (bez úveru ŠFRB).**

Pri výške bežných príjmov bez rozpočtových organizácií za rok 2013 v sume 5 170 149 € odhadovaná výška dlhu k 31.12.2014 predstavuje **47,86 % (bez úveru ŠFRB).**

(Ako informatívny údaj uvádzam, že v prípade započítania úveru zo ŠFRB do celkovej sumy dlhu, by tieto údaje k 31.12.2014 predstavovali hodnoty 50,14 % a 50,99 %).

Pri očakávanej skutočnosti bežných príjmov vrátane RO k 31.12.2014 vo výške 5 522 172 € by **úverová zaťaženosť k 01.01.2015** (pri výške zostatku úveru 2 474 622,41 €) **predstavovala 44,81 %** (pozn. vrátane úveru zo ŠFRB 47,74 %).

Je zrejmé, že úverová zaťaženosť mesta je ešte stále vysoká, napriek tomu, že pomaly klesá, pričom maximálna výška úverovej zaťažnosti povolená zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy je vo výške 60 %. Je nevyhnutné poznamenať, že tento pokles celkovej sumy dlhu mesta nie je spôsobený len splácaním úveru, **ale vo väčšej miere tento pozitívny trend ovplyvňuje nárast výšky bežných príjmov** (nárast bežných príjmov vrátane RO v roku 2013 oproti roku 2012 predstavuje 424 349 €, čo sa týka hlavne školstva). Avšak na základe novelizovaného znenia § 17 zákona č.583/2004 Z.z. , **už pri dosiahnutí výšky 50 % úverovej zaťažnosti vzniká starostovi obce povinnosť predložiť obecnému zastupiteľstvu informáciu s návrhom opatrení do 15 dní od zistenia tejto skutočnosti a do 7 dní od predloženia tejto informácie zastupiteľstvu túto skutočnosť oznámiť písomne**

ministerstvu financií. Obecnému zastupiteľstvu zase vzniká povinnosť do 15 dní od predloženia informácie to prerokovať.

V nadväznosti na vyššie uvedené zákonné povinnosti a výšku úverovej zaťažnosti mesta, ktorá je takmer na úrovni 50 % a je z tohto pohľadu v rizikovom pásme, je nevyhnutné pokračovať v znižovaní úverovej zaťažnosti systematicky a dôsledne pri zohľadnení reálnych príjmov mesta. Je dôležité okrem splácania úveru zamerať sa na využívanie všetkých možností intenzívneho zvyšovania bežných príjmov, ktoré sú z pohľadu vyčíslenia dlhu mesta smerodajné.

Pri hospodárení s prostriedkami mesta je nevyhnutné dodržiavať dôslednú rozpočtovú politiku, pokračovať v znižovaní úverovej zaťažnosti, hľadať zdroje a všetky možné rezervy na vytváranie maximálne možného prebytkového hospodárenia a aj úpravy rozpočtu resp. rozpočtové opatrenia v priebehu rozpočtového roka vykonávať s maximálnou rozvážnosťou. Zdroje hľadať ako v príjmovej časti v oblasti bežných príjmov, tak i vo výdavkovej časti rozpočtu v oblasti bežných príjmov, resp. ich kombináciou.

Z môjho pohľadu je nevyhnutné zamerať sa vo väčšej miere aj na predkladanie projektov so zámerom využívania externých zdrojov v prospech mesta, a to hlavne menších projektov, ktoré dokáže mesto spolufinancovať práve z dôvodu limitovanej výšky vlastných disponibilných finančných zdrojov (pozn. pri menších projektoch sa nejedná len o kapitálové príjmy, ale aj o bežné príjmy, ktoré sú z hľadiska sledovania úverovej zaťažnosti podstatné).

Z dôvodu vysokej úverovej zaťažnosti a nízkej likvidite z dôvodu nedostatku finančných zdrojov rezervného charakteru má mesto minimálny manévrovací priestor pri strategických rozhodnutiach pri účasti mesta vo väčších a finančne náročných projektoch, čím je obyvateľstvo mesta svojim spôsobom znevýhodnené oproti iným obciam a mestám. Mesto nevie využívať európske fondy v takej miere, ako iné nezadlžené obce a mestá, lebo nemá dostatok vlastných zdrojov a možnosť prijatia úveru je limitovaná. V podstate teraz sa prejavujú následky zlých a nerozvážnych rozhodnutí z minulosti súvisiacich so zadlžením mesta, ktoré brzdia a ovplyvňujú rozvoj mesta.

Aj napriek pozitívnemu vývoju výšky dlhu (čo je ovplyvnené hlavne nárastom bežných príjmov) opakovane **upozorňujem na vysokú mieru zadlženosti mesta, čo predstavuje pre mesto ťažké a ešte dlho pretrvávajúce bremeno z predchádzajúcich rokov a dávam do pozornosti**, aby pri každom strategickom rozhodovaní týkajúceho sa výdavkovej časti rozpočtu, bola v prvom rade zohľadnená táto skutočnosť.

Čo sa týka percentuálneho vyčíslenia celkovej výšky záväzkov po lehote splatnosti v pomere k skutočným bežným príjmom predchádzajúceho rozpočtového roka, **k 31.10.2014** to predstavuje **0,05 %**, čo je v hodnotovom vyjadrení výška záväzkov po lehote splatnosti vo výške 2 521 €, **čo je hodnotím mimoriadne pozitívne.**

(Výpočet podľa § 19 ods.1 zákona č. 583/2004 Z.z.)

Prehľad vývoja záväzkov a dlhu mesta

Rok	Záväzky celkom (FIN 6-04) v Eur	Bankové úvery v Eur	Záväzky z dodávateľ. faktúr v Eur	Záväzky po lehote splatnosti v Eur	Záväzky po lehote splatnosti z BP p.r.r. v %	Celkový dlh v %
2010	3 951 914	2 498 264	1 451 895	910 520	20,72	56,86
2011	4 204 482	3 106 674	963 171	510 090	11,72	57,48
2012	3 784 377	2 650 946	989 218	204 725	4,35	55,05
2013	2 968 340	2 635 141	176 339	20 358	0,42	53,29
31.10.14	3 275 625	2 653 973	448 805	2 521	0,05	47,39

Stanovisko k vývoju a k výške pohľadávok mesta

Z prehľadu vývoja výšky pohľadávok je zrejmé, že mesto po vytvorení opravných položiek, ktorých vymoženie je spájané s pochybnosťou, počíta v skutočnosti len s pohľadávkami vo výške 144 957 €, čo predstavuje len 36,35 % z celkovej výšky pohľadávok a je to mimoriadne nepriaznivé číslo. **Takmer 400 tis. € celkových pohľadávok považujem skutočne za vysoké, navyše z pohľadu klesania netto hodnoty to považujem aj za zvyšovanie rizika nevymožiteľnosti. Zároveň podotýkam, že v roku 2014 bola samotná agenda vymáhania nedoplatkov spravovaná skutočne zvýšeným a výraznejším spôsobom** (je zrejmé, že sa zvyšuje výška vymoženej dane exekučnou činnosťou v porovnaní s dobrovoľnou úhradou). Len na porovnanie v roku 2013 bolo začatých 329 daňových exekučných konaní a takto bola vymožená suma 22 660 €, v roku 2014 (k 02.12.2014) bolo začatých 407 týchto konaní a vymožená bola suma 25 039 €.

Odporúčam naďalej mimoriadne sústredenie sa na efektívne vymáhanie nedoplatkov a rovnako odporúčam vyvinúť maximálne úsilie pri práci s pohľadávkami s cieľom zabrániť reťazeniu nových vnikajúcich nedoplatkov resp. pohľadávok a tým sa aktívne podieľať na naplnení rozpočtovaných príjmov v roku 2015.

Z pohľadu rozvojových programov mesta považujem vymáhanie nedoplatkov resp. pohľadávok za mimoriadne dôležité práve z dôvodu zabezpečenia reálnych zdrojov na ich financovanie.

Aj na základe vyššie uvedených údajov považujem reálne zdroje financovania prípadných ďalších rozvojových programov priamo závislé od nových zdrojov príjmu, ako aj od výšky vymožených nedoplatkov a aj od príjmov z rozpočtovaného predaja majetku mesta, ktorý je samozrejme vždy rizikový.

Prehľad vývoja výšky pohľadávok

Rok	Pohľadávky	Pohľadávky netto
	v Eur	v Eur
2010	1 310 030	845 341
2011	456 418	348 381
2012	397 250	160 873
2013	401 849	148 033
31.10.2014	398 773	144 957

F. PROGRAMOVÝ ROZPOČET

V súlade s § 4 ods. 5 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rozpočet obce obsahuje aj zámery a ciele, ktoré bude obec realizovať z výdavkov rozpočtu obce (to neplatí, ak obecné zastupiteľstvo obce s počtom obyvateľov do 2 000 rozhodne o neuplatňovaní programu obce).

Ukladá teda samosprávam, počnúc rozpočtom na rok 2009, uplatňovať moderné metódy tvorby rozpočtu a nové nástroje rozpočtového procesu zamerané na plnenie stanovených

cieľov s dôrazom na efektívne, hospodárne, účelné a účinné vynakladanie finančných zdrojov, ktoré má mesto k dispozícii, tzv. programové rozpočtovanie.

Programový rozpočet je systém založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a zapracovanie rozpočtových zdrojov do programov, s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania finančných prostriedkov.

Súčasťou návrhu rozpočtu je návrh príjmovej časti rozpočtu na roky 2015 až 2017 a návrh výdavkovej časti rozpočtu v programovom členení na roky 2015 až 2017.

Na schválenie sa predkladá 15 programov, program doprava sa nerozpočtuje, avšak z dôvodu nadväznosti na predchádzajúce roky sa v programovom rozpočte uvádza.

Informačná hodnota tohto dokumentu umožňuje plánovanie výdavkov v strednodobom časovom horizonte s možnosťou konfrontovať plány mesta so skutočnosťou a monitorovať ich plnenie.

G. ZHRNUTIE

Návrh rozpočtu mesta Tornaľa vrátane programového rozpočtu na rok 2015 a návrh viacročného rozpočtu mesta vrátane programového rozpočtu na roky 2015-2017 je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi - zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vyhláška Štatistického úradu SR č. 257/2014, ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy. **Samotné spracovanie a zostavenie rozpočtu po odbornej stránke hodnotím veľmi pozitívne, ktoré je doplnené o nové prvky, čo zvyšuje informačnú hodnotu dokumentu. Tu treba osobitne spomenúť rozčlenenie jednotlivých výdavkov podľa programov na bežné a kapitálové výdavky.**

Návrh rozpočtu okrem iného zohľadňuje ustanovenia zákona č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, zákon č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Návrh rozpočtu zohľadňuje aj interné predpisy mesta.

Rozpočet vidím z môjho pohľadu ako pragmatický, udržateľný a mierne rizikový.

Z rozpočtu je evidentné, že pri tvorbe príjmovej časti rozpočtu bola použitá zásada opatrnosti, z ktorej je **zrejmá vlastná veľmi podrobná prognóza, čo hodnotím pozitívne. Striedme plánovanie rozvojových programov dbajúce o súvislosti vnímam aj z pohľadu spolufinancovania na rok 2015 ako reálne, ale napriek tomu z dôvodu závislosti na kapitálových príjmoch vnímam aj ako rizikové. Pozitívne hodnotím snahu o dosiahnutie progresu napriek stále ťažkej finančnej situácii mesta z dôvodu nedostatku zdrojov, pričom vecný a rozumný prístup zohľadňujúci súvislosti je z rozpočtu citeľný. Obrovský pokrok vidím v dosiahnutí takmer až úplnej výšky úhrad záväzkov po lehote splatnosti z obchodných vzťahov,** ktoré už nezaťažujú rozpočet v takej miere, ako v predchádzajúcich rokoch, **čo hodnotím mimoriadne pozitívne.** Samozrejme v rámci zostávajúcich záväzkov tzv. starých záväzkov nastavenie splátok **hodnotím reálne a pozitívne.**

Nadalej odporúčam venovať v záujme dosiahnutia rozpočtovaných cieľov zvýšenú pozornosť plneniu hlavne tých príjmov, na ktoré má mesto dosah, hlavne dôsledným uplatňovaním svojich práv pri napĺňaní príjmov zodpovedným prístupom kompetentných

zamestnancov. Čo sa týka výdavkovej časti rozpočtu, úplnou samozrejmosťou musí byť hospodárnosť vynakladania finančných prostriedkov. Dávam do pozornosti, že eliminovanie hrozby ozdravného režimu alebo nútenej správy je ešte len prvým krokom k dosiahnutiu finančnej stability mesta, nakoľko mesto má ešte stále vysokú úverovú zaťaženosť a nedisponuje žiadnou finančnou rezervou, ktorá by zabezpečila požadovanú likviditu.

Osobitne zdôrazňujem nutnosť zabezpečenia rozpočtovej disciplíny zo strany všetkých subjektov napojených na rozpočet.

Udržanie rozpočtovej rovnováhy je totiž základným predpokladom, aby boli naplnené ciele programového rozpočtu a to najmä zabezpečenie zdrojov financovania pre potreby rozvoja mesta ale vo finančnej situácii, v akej sa toto mesto ešte stále nachádza, aj jediným predpokladom, aby bol zabezpečený kladný hospodársky výsledok mesta z pohľadu rozpočtu (prebytok) a zároveň zabezpečené financovanie samosprávnych činností mesta.

Záverom ešte musím poznamenať, že pre mesto zo strednodobého hľadiska je nevyhnutné hľadať cesty a možnosti k zabezpečeniu dostatočnej výšky použiteľných vlastných bežných príjmov, nakoľko bežné výdavky (náklady) sa každým rokom zvyšujú a ich krytie na strane príjmov nie je priamo úmerné tomuto nárastu výdavkov.

Nakoľko mesto má už veľmi oklieštené možné príjmy napr. z daní, prenájmov (ich zvyšovanie by bolo na úkor obyvateľstva), podielové dane sa nezvyšujú potrebným tempom z dôvodu klesajúceho počtu obyvateľov, je možné uvažovať len o hľadaní možností zníženia výdavkov racionalizáciou alebo zvyšovaním príjmov formou nových zdrojov bežných príjmov. V opačnom prípade v strednodobom horizonte by to mohlo mať vplyv na finančnú stabilitu mesta.

H. Z Á V E R

Na základe môjho odborného stanoviska a skutočností v ňom uvedených **odporúčam mestskému zastupiteľstvu v Tornali :**

Návrh rozpočtu mesta Tornaľa na rok 2015 vrátane programového rozpočtu na rok 2015 schváliť

a

návrh rozpočtu mesta Tornaľa vrátane programového rozpočtu na roky 2016 – 2017 zobrať na vedomie.

Ing. Erika Györfiová
hlavná kontrolórka mesta